DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING

De OOSTPOST verschijnt alle weken des Woensdags. De prijs per jaargang is ƒ **10.** - rec. voor *Soerabaya*, en ƒ **12.**— rec. franco per post.

WOENSDAG 6 JUNIJ.

PRIJS DER ADVERTENTIEN

De prijs der ADVERTENTIEN is ƒ **1.**— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.

No. 23. VERANTWOORDELIJKE UITGEVER E. FUHRI TE SOERABAYA. 1855.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANTEN.

Van den 26sten Mei tot den 30sten Mei 1855 Nos. 42—43.

Bij beschikking van den Minister van Kolonien, van den 28sten December 1854, is aan den Oost Indischen ambtenaar, met verlof in Nederland, S. G. F. Fraenkel, eene nadere verlenging van verlof verleend voor den tijd van zes maanden.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN :

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures J. Foss.

Wegens ziekte, eervol, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies op het residentiekantoor te Probolingo J. H. Sleebos.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, de ambtenaar J. S. Crawfurd, onlangs van verlof uit Australie teruggekeerd, laatst ter beschikking van den direkteur der posterijen;

BENOEMD:

Tot assistent-resident van Galoe (residentie Cheribon), de kontroleur der eerste klasse bij de landelijke inkomsten en kultures F. J. D. Launy.

Tot assistent-resident van Bawean (residentie Soerabaya), de assistent der eerste klasse bij de kaneel-kultuur G. J. Tormijn.

Tot kontroleurs der derde klasse bij de landelijke inkomsten en kultures, de ambtenaren ter beschikking van den direkteur der kultures P. G. N. Dessauvagie en H. D. Canne.

Tot kommies op het residentiekantoor te Probolingo, P. de Craaff, laatst derde kommies op het kantoor van den assistent-resident van Probolingo (residentie Besoekie), thans op wachtgeld.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den kontroleur der tweede klasse bij de landelijke inkomsten en kultures F. A. C, Halewijn.

BIJ DE HOOFDKOMMISSIE VAN WELDADIGHEID.

ONTSLAGEN :

Op zijn verzoek, eervol, de heer E. C. C. Boutmij, als sekretaris, tevens medelid, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

BENOEMD :

Tot sekretaris, tevens medelid, de heer H. P. Barkmeijer, algemeene boekhouder bij den direkteur van financien.

(*Voor de policie.*) De ondergeteekende Assistent-Resident voor de policie brengt ter kennisse van het publiek, dat den 4den dezer een aanvang zal worden gemaakt met de herstelling der Brug te *Pedjagallan*, en dat mitsdien de passage over dezelve van af dien datum tot wederopzegging zal gesloten zijn.

SOERABAYA, *De Assistent-Resident voornoemd,*
1 *Junij* 1855. P. SWERVER.

(*Voor het land.*) Debiteuren aan het vendu-kantoor te Soerabaya, over de maand Februarij 1855, welke nog achterlijk zijn in de voldoening hunner schulden, worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering daarvan uiterlijk op ultimo dezer zal moeten plaats hebben, indien zij zich tegen geregtelijke vervolging willen vrijwaren.

SOERABAYA *De Super-intendent van gemeld kantoor.*
5 *Junij* 1855. J. J. MODDEBMAN.

(*Voor het land.*) Siapa siapa njang beroetang die kantoor lelang darie boelan Februarij 1855, njang misiek menoengak saija kasie inget njang ietoe oetangan mestie die baijar die dalem inie boelan soepaija jangan dia orang dapet soesa.

SOERABAYA *Kupala darie kantoor lelang*
5 *Junij* 1855. J. J. MODDERMAN.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING

Op Donderdag den 7den Junij 1855.

Bij den pachter der pandjeshuizen The Tiansoe, in de Chinesche kamp, van onuitgeloste pandgoederen.

Op Vrijdag den 8sten Junij 1855.

In de kampong Baroe, bij wege van executie van een derde aandeel van een steenen met pannen gedekt huis, gelegen aldaar, van Wongso di Werio.

Op Maandag den 11den Junij 1855.

Bij den heer W. van Raalten te Gatottan Ketjil, van meubelaire goederen.

Op Dingsdag den 12den Junij 1855.

Voor de toko van de heeren Van Raalten & Kocken in de stad, van diverse commissiegoederen.

Op Woensdag den 13den Junij 1855.

Voor het commissie-huis van de heeren Mehlbaum & Co, in de stad, van diverse commissiegoederen.

OPROEPING VAN CREDITEUREN

Van wijlen P. H. van der Meijden, 2de luit. inf. door de commissarissen H. Deissner, offic. van Gez. 3de kl. en K. van Dapperen, Sergeant te Batoeroesak (Banka);

Van wijlen A. W. E. von Reinsperg, 1 ste luit. inf. door de commissarissen C. Grolman, 1ste luit. inf en A. J. Diepenbroek, 1 ste luit. inf. te Soerabaya.

WATERSNOOD.

De redactie van dit blad meent zijne lezers geen ondienst te doen met het geven van een uitgebreid berigt van den watersnood, die onlangs in Nederland heeft plaats gehad. Het losgaan der rivieren, hetwelk reeds met angst en schrik werd te gemoet gezien, was oorzaak van deze bezoeking. De rampen die in den laatsten tijd ons vaderland getroffen hebben, de schroomelijke gebeurtenissen, waarvan Gelderland, Noord-Brabant en een gedeelte van Utrecht het tooneel waren, vervullen elk wel geplaatst hart met droefheid.

De geschiedenis van ons vaderland, gedurende de laatste eeuwen, leverde tot dusver geen voorbeeld van zulk eene uitgestrekte watersnood, als die waardoor de genoemde provincien in de dagen van 4, 5 en 6 Maart werden bezocht.

Ofschoon het losgaan van het ijs met eene kalme weersgesteldheid vergezeld ging, veroorzaakten nogtans de ontzagchelijke ijsmassa's, die bij hoogen vloed met snellen stroom voortgestuwd werden in Rijn, Maas en Waal, op vele plaatsen te gelijk zeer groote ijsdammen. Het water, in weerwil van zijne ontzettende magt, in zijne vaart gestuit, steeg zienderoogen, bereikte in ongeloofelijk korten tijd de kruinen der dijken, bespotte meestal als het ware de aangebragte kistingen en andere noodkeeringen en stroomde, vermengd met groote ijsschotsen, met geweld in het land. De eene dijkbreuk na de andere was hiervan het gevolg. Water en ijs, op deze wijze van hunne boeijen ontslagen, wierpen dijken en dammen, hutten en huizen omver; eeuwenheugende eiken, werden afgemaaid als waren het halmen.

De *Geldersche vallei* staat geheel onder water, tot en met *Amersfoort.*

De *Betuw*, die schoone Geldersche landstreek, is bijna geheel overstroomd.

De *Tielerwaard*, het land tusschen *Maas* en *Waal* en de omstreken van Nijmegen zijn voor een groot deel geïnundeerd.

In de provincie Noord-Brabant staat de *Langstraat* onder water en *'s Hertogenbosch* was geheel een eiland geworden, zoodat men die stad niet dan in een vaartuig konde verlaten, terwijl nog de lagere gedeelten der stad zelve onder water stonden.

Wie zal het zeggen, hoe veel dorpen, gehuchten, landerijen en boomgaarden door het water zijn bedolven of door het ijs verwoest; hoeveel familiën zonder huisvesting, hoeveel huizen ingestort, hoeveel menschen of dieren er verdronken zijn?

Wij hebben de pen genomen, om onze lezers verslag te geven van al die rampen, maar zoo ooit, dan is hierin volledigheid onbereikbaar, want de menigvuldige doorbraken zijn in hare uitgestrektheid en gevolgen nog niet te overzien, en de omstandigheid, dat de communicatie gedurende meerdere dagen allerwege gestremd was, alsmede dat vele berigten zijn verloren gegaan, doet hier en daar gapingen ontstaan, die slechts door den tijd kunnen worden aangevuld.

Hoewel al de kapitale doorbraken in den loop van 2 à 3 dagen plaats grepen, schijnt echter het eerst van allen bezweken te zijn de *Westervoortsche IJsseldijk*, even boven Arnhem. Later had nog eene dijkbreuk plaats te Bislich, bij Xanten, in Pruissen, waardoor de landen tot aan de stad Zevenaar overstroomden. Toen de diligence van *van Gend en Loos* de laatste maal dien weg passeerde, moesten de paarden zwemmen of terugkeeren. Ook het graafschap Zutphen werd hierdoor overstroomd. Bij de stad Zutphen werd op den IJssel de Rijkspaalbrug weggeslagen. Deze rivier trad buiten hare oevers en zette de dorpen *Voorst*, *Epe*, *Brummen*, *Gorssel* en *Warnsveld* onder water. Ofschoon hierdoor eene groote uitgestrektheid lands geïnundeerd en veel schade werd veroorzaakt, geraakte het belang van die doorbraken onmiddelijk op den achtergrond, door den hoogen waterstand, ten gevolge van ijsdammen in den Rijn, de Maas en de Waal. Op vele plaatsen liep het water 1, 2, ja zelfs 3 voeten over den dijk en volgden doorbraak op doorbraak. Het kanon bulderde dag en nacht en kondigde telkens nieuwe ongelukken aan.

De koning, de minister van binnenlandsche zaken en verscheidene commissarissen des konings snelden naar de plaatsen des gevaars.

Z. M. vestigde zich op het landgoed *Bronbeek* en doorkruiste van daar geheel Gelderland en nam al de doorbraken in oogenschouw.

De *Rijn-* of zoogenaamde *Grebbedijk*, die gedurende 1½ eeuw aan de magt des waters weerstaand bood, is den 5den over eene uitgestrektheid van 175 ellen tusschen de *Greb* en *Wageningen* bezweken. Hierdoor werd eensklaps de zoogenaamde *Geldersche Vallei* en het *Veen* onder water gezet tot aan den Slaperdijk. De ongelukkige bewoners der dorpen *Ede*, *Lunteren*, *Bennekom*, *Veenendaal* (Geldersch gedeelte), *Achterberg* en der *Nude-* en *Benedenbuurt*, enz. alles vlugtte naar de hoog gelegen plaatsen; onbeschrijfelijk was de nood; mannen, vrouwen, kinderen, vee, alles zocht eene schuilplaats. De kerk te *Veenendaal*, behalve eene molen, het eenige gebouw dat droog stond, was met menschen opgevuld. Aanvankelijk hadden 500, maar weinig tijds later 1000 menschen geen onderkomen, terwijl later, toen men op deze plaatsen den ramp begon te overzien, meer dan 1500 menschen alleen van de dorpen onder de gemeente *Ede* moesten verzorgd worden. Huisraad, voorraad, alles was weg.

In den Rijnspoorwegdijk, langs *Veenendaal*, waren mede twee gaten geslagen, waardoor de spoorbaan verzakte over eene lengte van verscheidene ellen, zoodat er zeven zandkarren door gezonken en weggespoeld zijn. De weg is daar alzoo onbruikbaar en over de lengte van *Veenendaal*, tot *Maarsbergen* buiten gebruik gesteld.

Van het station *Veenendaal* ontdekte men geen land meer, en slechts daken en schoorsteenen zag men boven het water uitsteken. Een detachement militairen hier heen gezonden om tegen kwade praktijken te waken, moest weder huiswaarts keeren, omdat men den soldaten het noodige voedsel niet verschaffen kon.

Nergens was de nood grooter dan in het sterk bevolkte *Veenendaal.* Het water overviel de ingezetenen met zulke snelheid, dat een aantal personen, men zegt zes, door den stroom werden ingehaald en onderwield en op deze wijze om het leven kwamen. Hoeveel vee er daar verdronken is, weet men nog niet. De nood steeg in weinige uren ten top. De koning, die zich ook daar niet wachten liet, verstrekte duizend gulden, om in de eerste behoefte te voorzien en gaf later bevelen, om een aantal Veenendalers, welke niet langer bij hunne hooger wonende buren of in de kerk konden verpleegd worden, naar Utrecht te vervoeren, waar zij nog in de daar toe gereed gemaakte Geertekerk gehuisvest zijn. Hun getal klom spoedig tot 480.

De uitvoerigheid der te behandelen stof laat niet toe in veel bijzonderheden te treden; wij laten daarom menig hartverscheurend tooneel onvermeld. Den 11den kwamen deze lieden te Utrecht aan. Eene moeder droeg het lijkje van haar kind; een bijkans stervend grijsaard moest gedragen worden. Het was een treurige optogt, die menigeen tot tranen bewoog.

Volgens latere berigten (16 Maart) beginnen de huizen in *Veenendaal* in te storten terwijl men de vrees koestert, dat als deze toestand nog eenigen tijd moet duren, niet een enkel huis zal blijven staan.

Op den *Slaperdijk*, die tot den kruin het water keerde, doch welke men dacht te behouden, werd insgelijks een groot detachement militairen gelegerd, ten einde te verhinderen, dat hij opzettelijk door belanghebbenden zou worden doorgestoken. Met ongelooflijken moed en volharding heeft men dag en nacht gewerkt om hem te behouden; doch den 11den Maart is hij bezweken, waardoor de dorpen *Renswoude*, *Scherpenzeel*, *Woudenberg*, *Maarsbergen* en de stad *Amersfoort* onder water geraakten. Door deze omstandigheid, hoe treurig op zich zelve, werd veel water in de Eem geloosd, welk riviertje op hare beurt buiten de oevers trad en de omliggende landen tijdelijk onder water zette.

Maar keeren wij tot de doorbraak in den *Grebbedijk* terug.

De ontzagchelijke watermassa, die zich met onweerhoudbare snelheid over dit vruchtbaar en schilderachtig land verspreidde en daarin op vele plaatsen door het overloopen der dijken werd geholpen, bereikte al spoedig *Wageningen*, waarheen vroeger eene tallooze menigte landlieden een toevlugtsoord hadden gezocht en waar scholen en kerken met menschen als opgevuld waren. De wakkere dijkwerkers verdedigde de stad zeer lang, met noodweringen en dammen, tegen den naderenden vijand, doch een zich lager in de rivier gevormd hebbende ijsdam, deed er insgelijks het water over dijk en kisting loopen en, in weerwil van pompen en molens liep de stad, hoewel niet aanmerkelijk, onder water. Den 17den werden de straten

daar weder droog. Toen waren er nog 200 menschen alleen in de nieuwe stadsschool geherbergd. De kerk was verzakt, zoodat er geene godsdienstoefening in kan gehouden worden, en een groot getal woningen zijn onbruikbaar geworden.

Hoe het er op het platte land uitzag, laat zich niet beschrijven. Alleen te *Renkum* kwamen den 10den 7 koeijen en een kalf aandrijven. Op den hoog gelegen straatweg naar *Wageningen* stond toen eene Nederlandsche el water.

Rhenen lager aan denzelfden rivieroever doch op een heuvel gelegen, waar mede vele landlieden zich geborgen hadden, geraakte ook, wat hare omstreken betrof, onder water. Men had er toen in de behoefte van 600 arme vlugtelingen te voorzien. Inmiddels hadden langs *Amerongen*, *Schalkwijk*, enz. tot bij *Wijk-bij-Duur-stede*, overal min of meer overstroomingen plaats en werd schade te weeg gebragt.

Wij hebben nu slechts de ongelukken aangestipt, waardoor alleen de bewoners aan den regter Rijnoever getroffen werden. Van den bergrug van *Amerongen* gezien, vertoont de noordzijde der *Veluwe* eene massa water, die eerst nog door *Woudenberg* werd begrensd, maar later door het bezwijken van den *Slaperdijk*, zich tot bij de Eem te *Amersfoort* uitstrekte.

Wij keeren thans terug en steken bij *Arnhem* de rivier over. De *Betuw*, dat heerlijke gedeelte van Gelderland, is grootendeels in eene zee veranderd.

Den 4den Maart, kwam het ijs in den Rijn langs de geheele uitgestrektheid van deze schoone landstreek, in beweging.

Het water stond des avonds ten zes ure nagenoeg nog bij den voet van den dijk. Te *Elden* werd men eene verzakking in den dijk van ruim 100 ellen meester. De aanzienlijke rijzing echter, welke, volgens naauwkeurige berigten, den vorigen dag te *Pannerden* was waargenomen, deed een grooter aanvoer van water verwachten. Niet lang bleef dat ook uit. Het water steeg tot de noodkade, en even, als in 1845, was er overloop te wachten. In den morgen van Maandag den 5den, stortte zich het water tusschen *Ingen* en *Eck* en *Wiel* met geweld over den dijk en maakte zich ieder gereed, om zooveel mogelijk met have en goed de hooger gelegene kom te bereiken. Ook even boven het Ingensche veer, tusschen P. van Voorthuizen en W. van Schenkhoff, was de gesteldheid van den dijk hoogst gevaarlijk. Het water stond boven noodpeil en liep ook daar over de hooge noodkade, die elk oogenblik dreigde te bezwijken. Ieder hield zich op het ergste voorbereid, daar eene doorbraak vlak tegenover het dorp met de ontzettende massa ijs eene vreeselijke verwoesting deed verwachten. Des middags leverden de rollende golven, met ijs als bezaaid, het stellige bewijs, dat het treurige oogenblik gekomen was, waarop de gansche omtrek als in eene zee zou herschapen worden. Ieder, die nog wat te bergen had en de kerk bereiken konde, spoedde zich met de grootste drift derwaarts. Het geroep en gekerm der meer afgelegenen en door het water als overvallenen, vermeerderde de verwarring en angst, terwijl ook het noodgelui uit *Lienden* verkondigde, dat ook daar eenig ongeluk moest hebben plaats gehad. Den volgenden dag werden dezelfde maatregelen met het beste gevolg voortgezet, en gelukte het aan de ijverige en onvermoeide pogingen, om alles op het drooge te brengen en van have en goed te behouden, wat nog te bekomen was. Zoo werd de gansche dag doorgebragt, toen des avonds en des nachts door een herhaald noodgelui uit *Lienden* de angst op nieuw gespannen werd en men zich op nieuwe ongelukken voorbereidde. De onzekerheid, door de afgebrokene communicatie, verhoogde de onrust. Eerst in den morgen van den 6den heeft men de zekerheid verkregen van hetgeen er had plaats gehad.

Even boven het Ingensche veer, tusschen genoemde P. van Voorthuizen en W. van Schenkhoff, was de dijk geheel weggeslagen over eene lengte van ruim 120 ellen. Alles wat daar voor was, de huizen niet geheel uitgezonderd, heggen en boomen was als weggevaagd. Er vertoonde zich echter eene nieuwe verwoesting. De Marschdijk, bij de Spees te Heusden, was bereids den 5den doorgebroken, en de marschpolder daardoor geheel met water gevuld; de aandrang van het water tegen den banddijk was nu zoo hevig geworden, dat deze geen weerstand meer bieden kon, achtervolgens op drie plaatsen doorbrak en zoodoende aan de massa water gelegenheid gaf, om zich over het dorp *Lienden* te verspreiden, hetwelk geheel werd geïnundeerd. Meer benedenwaarts van den doorbraak, tusschen *Ingen* en *Eck* en *Wiel*, vertoonde zich een vreeselijk tooneel. De gansche dijk was overdekt met ontzettend groote en dikke ijsschotsen; op verscheidene plaatsen was hij aldaar zoodanig afgeslagen, dat slechts een smal gedeelte was overgebleven en er stellig nog twee of drie doorbraken zouden hebben plaats gehad, zoo de vloed zich niet hooger op een uitweg had gebaand. Gelukkig had men, niettegenstaande het spoedig toenemende gevaar, daar geene menschenlevens te betreuren en zijn slechts enkele stuks vee bij den ramp omgekomen. Lager, op de hoogte van *Maurik*, hadden mede doorbraken, waarvan o. a. eene van 60 el, plaats; de dijk was nu op vijf plaatsen bezweken, zoodat van *Driel en Waard* af, de dorpen *Heteren*, *Randwijk*, *Lakemond*, *Opheusden*, *Kesteren*, *Lienden*, *Ommeren*, *Ingen*, *Eck en Wiel*, *Maurik* tot *Asch* bij *Buren* en lager de *Tielerwaard* grootendeels als geïnundeerd kunnen beschouwd worden. Veel land schijnt met zand als overdekt, en de oogst van dit jaar daardoor grootendeels verloren, terwijl ook de kleinere hoekjes grond van menig arbeider geene of weinige produkten zullen opleveren. Acht en twintig jaren bleef men daar gelukkig van overstrooming bevrijd, maar ondervond men nu de kracht der wateren in haren ganschen omvang. Te *Lienden* alleen moet voor 1400 personen gezorgd worden.

Ook van de Waalzijde had de *Betuw* te lijden. Te *Echteld* hebben 40 en te *Ochten* 50 huisgezinnen hunne woningen moeten verlaten, en in de gemeente *Zoelen* waren meer dan 500 menschen in de drie kerken gehuisvest, terwijl er meer dan 200 in de hooger gelegen huizen en schuren onder dak waren gebragt. Te *Wadenoijen* zijn er ruim 160 in de kerk. Te *Est* moest voor zeventig huisgezinnen gezorgd worden en te *Opijnen* zijn de bewoners van een tiental in het water geraakte huizen in de school geborgen. Van *Deil*, dat het allerlaagst gelegen is, weet men nog niet voor hoeveel huisgezinnen daar wel moet gezorgd worden. Overal waren de behoeften ontzettend groot. Te *Varik*, dat niet hoog gelegen is, zag het er mede droevig uit. *Ophemert* was daarentegen weinig overstroomd.

Alvorens van deze landstreek te scheiden, moeten wij ons nog even naar den linker Rijnoever verplaatsen. Ten gevolge van de vele doorbraken in de beneden Rijndijken, bereikte het water den 7den Maart het stadje *Kuilenburg*. De landlieden in den omtrek waren er bereids door overvallen; allen namen de vlugt naar dit stadje, velen alles moetende achterlaten, terwijl anderen hun vee en have hadden kunnen medevoeren; van deze laatsten moesten er minstens 250 met schuiten gered worden, welke allen in de stadsschool gehuisvest werden.

Maar nu werd de stad zelf bedreigd en werkelijk liep, in weerwil der grootste inspanning, al spoedig het beneden gedeelte onder. Honderde menschen geraakten nu ook in de stad van hunne woningen beroofd, en binnen korten tijd had men in deze plaats voor de behoeften van meer dan 2000 noodlijdenden te zorgen, behalve het vee, dat men ook van alle kanten voor den vloed wilde beveiligen. Geheele nachten bleef men bezig met bergen en verzorgen. Met elk uur werd de menigte talrijker en dringender; met elk uur klom ook de nood. Er was veel beleid noodig, om de orde handhaven. Gelukkig werkte de wind en het zachte weder mede, dat men spoedig door de sluizen te Asperen veel water konde lozen; ook waren in tijds, op 's konings last, de verlaten te Vuren en Dalem geslecht.

Te Gorinchem bleef men gedurende al dien tijd in de grootste angst verkeeren, doch gelukkig bleef men daar ten minste van rampen bevrijd.

Men weet letterlijk niet waar te eindigen; want ook de *Linge*, een riviertje dat de *Betuw* in de lengte doorsnijdt, trad benedenwaarts, door den ontzaggelijken aanvoer van water, mede buiten hare oevers. *Beest*, een der laatste plaatsen van Gelderland, door ligging eene der laagste, moest al het water ontvangen, om het bij *Gornichem* te kunnen lossen. Alles, uitgezonderd één straat van de kom van het dorp, staat diep onder water; alleen in één toren zijn bijna 800 menschen gehuisvest en verder zijn er in schoolgebouwen of op vlugtzolders nog 300 opgehoopt en derhalve 600 menschen direct hulp behoevend, behalve zij, die door eergevoel nog worden teruggehouden. De helft der bevolking (bijna 2300 zielen) is van de vruchten door handenarbeid op het veld geheel verstoken; al het land, 3000 bunders, is diep bedolven. *Acquoy*, *Rhenooy*, *Rumpt* en *Gellikum*, staan ook grootendeels onder water en kunnen niet anders dan door uitmaling daarvan ontlast worden. Hier, in dit laag gelegen land, is de ellende zoo groot, dat elke poging om haar te beschrijven, vruchteloos blijft. Te *Herwijnen*, een weinig hooger aan de Waal gelegen, staan 73 huizen tot aan het dak in het water.

Wij steken hier de Waal over en stippen slechts even aan, dat ook *Maas-Bommel* niet van het water verschoond bleef. Maar ernstiger tooneelen, in het bekende land tusschen *Maas en Waal*, vergen onze aandacht.

In den avond van den 4den dezer, omstreeks 10 ure, zette zich een ijsdam van *Bato's erf* naar den regter Waaloever. De aankomende ijsschollen werden dien ten gevolge op den linker Waaldijk, bij het dorp *Dreumel*, naar *Heerewaarden* en de Maas geworpen. Daar de Maas zelve vol ijs was, vormde zich een tweede ijsdam in de rigting van Bato's erf naar de Dreumelsche sluis. De groote hoeveelheid drijfijs en het Waalwater hadden nu geen uitweg meer. Het water liep zienderoogen op. Tegen de woningen aan de buitenzijde des dijks van *Wamel* tot *Dreumel* werden groote ijsbrokken met kracht geworpen. Vele huizen werden beschadigd. Eenige werden geheel in stukken geslagen. Het gevaar voor eene doorbraak werd hoe langer hoe grooter. De moed van de dijkwachten verminderde evenwel niet, daar de hoop bleef bestaan, dat de ijsdammen door den sterken was van het water zouden breken.

De Waalbandijk boven de woning van Huissen, ten zuidwesten van de kom van *Dreumel*, werd ten ernstigste bedreigd; ware de dijk daar doorgebroken, dan zoude het geheele dorp *Dreumel* zijn weggespoeld. Groote hoeveelheden balken, stroo en planken werden nog, tijdig genoeg aangevoerd, om de bekisting daar voldoende te versterken.

Van *Wamel* tot aan de Dreumelsche sluis had de noodkeering op den dijk veel van het woelen der mollen te lijden; de daardoor ontstane lekken werden met stroo gevuld, dat de gewenschte uitwerking had.

Tegen één ure des nachts verkreeg het water de hoogte van 10,08 el boven Amsterdamsch peil, dat is: 8.46 el aan de peilschaal te *Dreumel* of ruim één el boven de kruin des dijks. Van het huis van Huissen tot aan de Dreumelsche sluis liep het water ruim 1 palm over de bekisting heen. Naar die bekisting werd zoo veel ijs gevoerd, dat zij daaraan geen langer weêrstand kon bieden en, over eene lengte van 400 à 500 el bezweek. Het water liep daar toen ruim 1 el over den dijk.

De alarmklok werd geluid. Alles redde zich en vlugtte naar den dijk, die geheel ingenomen werd door vee, huisraad, wagens en menschen.

In den nanacht brak de ijsdam van Bato's erf naar den regter Waaldijk door. Het water daalde. Des morgens zag men dat er eene doorbraak was gevallen van ongeveer 75 el lengte aan den afweg naar *Heerewaarden*, tusschen het huis van W. Gruijthuizen en de Dreumelsche sluis.

Den 5den, des avonds ten 6 ure, ontstond er eene tweede doorbraak, ongeveer 100 el boven de eerste, volgens schatting lang 17 el. Het ontstaan daarvan was toe te schrijven aan den belangrijken afslag van de binnendossering van dat gedeelte des dijks, ten gevolge van den sterken overloop, waardoor de dijk niet langer tegen het hooge water was bestand.

Ten gevolge van den wiel boven de Dreumelsche sluis, werd veel ijs naar den ouden Marsdijk afgevoerd; de daar staande huizen medeslepende. Eene woning met 6 personen er in, werd omver geworpen; zij vlugtten in eene boot, die omsloeg. Hunne betrekkingen moesten het treurig tooneel aanschouwen hen te zien verdrinken, daar geene hulp was aan te brengen. De sterke stroom en de ijsschollen zouden de booten hebben verpletterd. Huizen waren er niet tegen bestand, hoewel minder roeibooten.

Geheele ijsbergen lagen op den dijk van de Twee Wielen tot aan het huis van Huissen; het ijs had zich daar opgehoopt tot 7 à 8 el op den kruin des dijks.

Zeven menschenlevens zijn hier te betreuren; ongeveer 40 huizen in stukken geslagen; een evenredig aantal woningen belangrijk beschadigd. De binnenglooijingen der dijken hebben aan de zoogenaamde Kustersweide bij genoemden wiel door den overloop zeer veel geleden; op sommige plaatsen staan zij bijna vertikaal.

Te *Wamel* heeft de weinige overloop geringe schade veroorzaakt.

De machine van het daar bestaande stoomgemaal heeft niets geleden, zij is geheel door drijfijs omringd geworden en was niet zonder gevaar te genaken. Men huisde op de ketels.

Weinig vee en weinige paarden zijn omgekomen.

Een 200tal menschen was dadelijk op deze plek alleen zonder verblijf; de woningen aan den dijk waren opgepropt met menschen.

Intusschen bleef de ijsdam voor *Heerewaarden* zitten, en overstroomden, behalven een paar hoog gelegen plaatsen, zooals b. v. Druten, geheel *Maas en Waal*.

Akelig was het om te zien, hoe vrouwen en kinderen op daken van huizen rondkroopen, een gat door het dak maakten om er uit te komen; hoe zij heen en weer door het ijs geslingerd werden (want van binnen was niet alleen water, maar ook al het ijs dreef er door, zoodat het één ijsveld was tot binnen in het land). Menschen zaten in boomen meer dan 24 uren, omdat niet allen te gelijk konden gered worden.

Een en ander zamen vattende, dan waren in *Maas en Waal*, na verloop van een paar dagen, na de doorbraken, meer dan twintig dorpen, ruim 15,000 bunders land bevattende, overstroomd en meer dan 1000 huisgezinnen van hare woningen beroofd. Ongeteld de huizen die later weggespoeld, verzakt of anderzins onbruikbaar werden, zijn er alleen bij de doorbraken 40 door de ijsschotsen weggestoken. Hoeveel vee er verdronken is, heeft men nog niet kunnen tellen. De afgebroken communicatie, maakt volledige opgaven onmogelijk. Hoeveel menschen er omgekomen zijn, is eveneens onmogelijk te melden; zes, dit weet men zeker, kwamen jammerlijk met have en vee om het leven.

De koning van dezen ontzettenden toestand kennis bekomen hebbende, is den 7den per rijtuig naar Tiel vertrokken en vermits men met rijtuig niet verder kon komen, heeft Z. M. zich (vergezeld van den commissaris des konings, den minister van binnenlandsche zaken en den griffier der staten van Gelderland) met eene schuit naar *Dreumel* en *Wamel*, doen overvoeren, om den doorbraak in oogenschouw te nemen en verder den watersnood tusschen *Maas* en *Waal* in persoon gade te slaan. Z. M. liet te *Dreumel* een van H. D. adjudanten achter, voorzien van de noodige bevelen en volmagten, om, waar het kon, te hulp te komen.

In den avond van den 8sten kwam Z. M. te *Tuil* aan, waar nachtkwartier werd gehouden. Den volgenden morgen ten 6 ure zette Z. M. de reis voort, bezigtigde de werkzaamheden, het slechten der overlaten, enz., te *Vuren* en *Dalem* tot aan de barrière van *Gorinchem*, waar hoegenaamd geen gevaar aanwezig was, vanwaar Z. M. naar Tiel terugkeerde en voorts naar *Arnhem* vertrok, om zich van daar over *Nijmegen* naar *Grave* te begeven.

Even als de *Betuwe*, had ook deze landstreek den vijand van twee zijden; doch alvorens nu, de Waal opwaarts, onze mededeelingen tot *Nijmegen* uit te strekken, moeten wij nog op *Heerewaarden* terugkomen.

Het land van *Maas* en *Waal*, vormt daar als het ware een punt, waar beide rivieren, digt bij elkander loopende, zich door een kanaal of arm vereenigen en verder te *Alem* weder scheiden, en zoogenaamd *Maasbommel* bevatten.

Op bovengenoemde punt, nabij *Heerewaarden*, staat het nieuw gebouwde fort St. Andries. Van daar af tot even boven het evengenoemde dorp, een afstand van ruim een half uur, had zich een buitengewoon sterken ijsdam gezet. De massa ijs, welke met een sterken aandrang van water kwam afdrijven, baande zich een doortogt tusschen den Dreumelschen dijk en de kom der gemeente. Dit geschiedde met ontzettende, onweerstaanbare kracht, boomen en huizen en al wat maar tegenstand bood, werd omvergeworpen en door den vloed medegesleurd; de stroom ging gedeeltelijk de Maas af, en overigens in eene schuinsche rigting naar de overzijde van die rivier op *Kessel* en *Maaren* (Noord-Brabant) aan, over den dijk heen. Twee huizen langs de Waalzijde werden verbrijzeld. Diepe gaten vindt men waar zij stonden. Zes zijn er langs de Maaszijde ook bijna geheel weggespoeld. De bewoners konden door overhaaste vlugt bijna niets van hunne bezitting redden. Negen huisgezinnen, bestaande uit 48 personen, waren letterlijk van alles beroofd. Geen enkel huisgezin is er overigens in deze gemeente, of het heeft schade geleden. Behalve eenige schade aan de muren, bleef het fort ongedeerd.

Gelijk men weet, scheidt de Maas de provincien Gelderland en Noord-Brabant. Een weinig boven de straks genoemde dorpen *Kessel* en *Maren*, liggen de dorpen *Lith en Lithoyen*. Het is daar, dat de Maasdijk het eerste bezweek en een groot gedeelte van laatstgenoemde provincie onder water zette. Onder *Lith* alleen spoelde 20 huizen weg en verdronken zeven menschen. Het land van *Heusden* en *Altena* en de geheele *Langstraat* werden eene zee; want terwijl zich hier ramp op ramp stapelde, verkondigde het geschut van *Grave*, dat ook daar den Dam was doorgebroken. Van twee zijden alzoo verspreidde het verwoestend element met onweerstaanbare magt, zich over deze ongelukkige provincie. In ongeloofelijke korten tijd was *'s Hertogenbosch* in een eiland herschapen.

Hoeveel dorpen daar onder water geraakten, kan nog

niemand zeggen. Waar men van de wallen van *'s Hertogenbosch* het oog ook wendde, men zag niets dan water en ijs. Al de omliggende dorpen waren ontvolkt en de inwoners met have en vee naar den *Bosch* gevlugt.

Wat de stad aangaat, zij stond gedurende acht dagen nagenoeg geheel onder water. Alleen de markt, een gedeelte van den Hoogensteenweg, de Hinthamer- en Kerkstraat, bleven droog. Men kon haar niet te voet of met rijtuig verlaten. In den Vughtschen steenweg zijn verscheidene gaten geslagen. De Utrechtsche- en Hinthamer wegen stonden geheel geheel onder. De telegraaf op den Utrechtschen weg was stuk geslagen en op deze wijze was men ook van de onontbeerlijkste communicatie verstoken. De groote brug aan de Orthepoort, sloeg den 9den geheel weg.

In den nacht te voren had het water en het ijs nog groote verwoestingen aangerigt, want de grachten rondom de stad waren opgevuld met goederen van allerlei aard, welke van uit de omstreken aanspoelden. Er werden dan ook eene massa boomen, huisraad van allerlei aard, kleeren, vee, ja zelfs een dak, eene kar, en omgeslagen schuiten opgevischt. *Vucht* raakte, slechts voor gedeelte en niet aanmerkelijk onder water, maar verder op het land zag het er jammerlijker uit.

Bij den vroeger niet gekenden hoogen stand van het water, had het gemeente- en polderbestuur van *Berlicum*, ijver en krachtsinspanning aan den dag gelegd. In den vroeger morgen van den 6den, begon de klinkerweg van af de Coudewatersche brug tot aan den grooten steenweg onder *Rosmalen* over te loopen, en dreigde de gemeenten van *Berlicum*, *Nuland*, *Heesch* en een gedeelte van *Rosmalen* met overstrooming. In den loop van dien dag werd tot verwondering van een ieder, op den zuidelijken kant van dien klinkerweg, eene keerkade gelegd van ruim 900 ellen, met eene gemiddelde hoogte van ruim 8 palmen en daardoor de inundatie voorgekomen en behouden tot op den 7den daaraanvolgende des morgens ten half zeven ure. Toen op het onverwachtst in eens de provinciale brug en sluis bij Coudewater. onder *Rosmalen*, sprong en stelde eene zoo groote opening daar, die alle pogingen tot bevanging of demping onmogelijk maakte, en de gemeente *Berlicum*, *Nuland*, *Heesch* en een gedeelte van *Rosmalen* onderzette en aan de Loovaartsche streep onder *Berlicum*, door overstorting eene nieuwe braak veroorzaakte, waarvan de uitgestrektheid of diepte niet te bepalen is. De schaden, welke hierdoor veroorzaakt zijn, kunnen niet begroot worden; de hoop op eenen goeden oogst is daardoor voor den landbouwer verloren, en de minvermogenden tot armoede gebragt. Gelukkig is door de krachtsinspanning het gedeelte van de gemeente *Berlicum*, het *Beekveld*, tot heden behouden gebleven.

De *Dungensche dijk* had eenen voorbeeldeloozen hoogen waterstand te verduren. Enkel aan de doelmatige en doortastende maatregelen van het gemeente- en dijkbestuur en aan het onvermoeid bij dag en nacht werken door alle inwoners, had men het behoud van deze te danken. In den vroegen morgen van den 7den Maart seinde het hulpgeroep en de noodklok een geduchte doorbraak; omtrent allen spoedden zich van den dijk, om te huis te redden wat te redden was, echter de president van het Dungensche polderbestuur, die toen, gelijk altijd, in gevaar op den dijk was, besluit nog eene laatste poging te wagen, loopt in allerijl naar de plaats des ongeluks, dwingt al wie hij ontmoet, met hem de digting te beproeven, doet deuren en vensters van bijgelegen huizen aanbrengen, springt kloekmoedig, ten voorbeelde aan anderen, daarmede tot aan de borst in het doorstroomende water, zijn voorbeeld wordt door anderen nagevolgd, en als met leenwenmoed na uren in het water gewerkt te hebben, bedwingen zij het vernielend element des waters en stoppen de doorbraak. Men zal beseffen met welke vreugde en dankbaarheid dit door beide gemeenten werd vernomen.

Intusschen had men te betreuren de overstrooming van het Dungensch en Gestelsche buitenland langs *Middelrode* en *Schijndel*, honderde bunders teelland en een groot aantal huizen zijn daardoor in beide gemeenten onder water. Men heeft dit ongeluk voornamelijk toe te schrijven aan het gemis van een gevestigd polderbestuur aldaar, hetgeen zeer zeker door zorg en vlijt en eenige te maken kosten deze ramp en ook die in het jaar 1850 zoude hebben voorgekomen.

Nadat 3 à 4 dagen de Overlaat van *Baardwijk* op nieuw was beginnen te werken en het water te *Doveren* zeer hoog stond, is de ijsmassa tusschen *Doeveren* en *Baardwijk* losgebroken. Het veroorzaakte een oorverdoovend gedruisch en eene schrikbarende verwoesting. Geheele reijen kop-willigen en andere boomen, waaronder velen van een vadem dikte, bezweken als rietstokken en werden als het ware afgemaaid. Op onderscheidene plaatsen waren geheele bergen ijs boven op den dijk gekruid, zoo zelfs dat de communicatie met voertuigen gestremd was.

Ook in den Erlecomschen dam, bij Nijmegen, is eene doorbraak van ruim 100 ellen lengte ontstaan, op een afstand van p. m. 400 el, der aansluiting aan den Leuthschen Banddijk. De communicatie met Millingen was gestremd. De Erlecomsche en Ooijsche polders zijn geheel geïnundeerd en de dorpen *Lent*, *Oosterhout*, *Slijs-Ewijk*, *Loenen*, *Ubbergen* en *Heumen* staan grootendeels onder water.

Ook de kaden langs de Waal en den straatweg op Kleef hebben onder water gestaan, doch zijn spoedig weder bruikbaar geworden.

Blijkens nadere berigten, was men er reeds in geslaagd de meeste doorbraken te beringen en af te sluiten. Door de werking van het Steenenhoeksche kanaal werd veel water geloosd. Het bij uitnemendheid zachte en gunstige weder, draagt veel bij, om den afloop van het water te bevorderen; tegen deze meer gunstige berigten staan echter weder anderen over, als van het instorten van eene menigte huizen, en het verloren gaan van tonnen schats; langzamerhand toch begint men den ramp te overzien en komt men tot de overtuiging, dat meer dan ooit alle krachten moeten ingespannen worden, om in het belang van het gemeenschappelijke vaderland, de gevolgen te voorkomen der ongelukken, die *duizenden* onzer landgenooten getroffen hebben.

De particuliere liefdadigheid, het voorbeeld des Konings volgende, kwijt zich op eene schoone wijze. Er hebben zich wel een twintigtal commissien gevormd. Die te Amsterdam allen heeft reeds *f* 75,000 bij elkander gebragt. De overige in evenredigheid minder. Ontelbaar zijn de geschriften die ten voordeelen der noodlijdenden worden uitgegeven. Loterijen zullen er gehouden worden. Verscheidene regementen militairen en equipagien van oorlogschepen zonderen een dag tractement af. De kinderen op de scholen brengen hunne spaarpenningen, zelfs bragt te Amsterdam eene moeder de spaarpot van haar overleden kind; van de kinder-scholen, ja uit de kolonien van weldadigheid en uit eene gevangenis kwamen giften. Uit het buitenland, uit Bordeaux, heeft men geld gezonden; in Brussel heeft zich een commissie gevormd, die reeds meer dan *f* 1000 gezonden heeft, enz.

Doch boven en behalve dit alles, heeft er op 's konings last op Dingsdag en Woensdag, den 20sten en 21sten Maart eene algemeene collecte door het geheele land plaats gehad. Zoo ver bekend is, was de opbrengst als volgt:

Alkmaar.	2,000.—	Land van Arkel.	78.60
Amsterdam. . . . . „	70,000.—	Leerbroek. . . . . „	136,35
Ankeveen. . . . . . „	122.17	Leerdam. . . . . . „	187.45½
Bergen op-Zoom. „	268.24	Leeuwarden. . . . „	5,469.17½
Breda. . . . . „	2,277.—	Leiden . . . . . . „	8,407.31
Delfshaven. . . . . „	400.—	Leijerdorp . . . . „	304.95
Deventer. . . . . . „	2,923.57½	Meerkerk. . . . . . „	57.83½
Dordrecht. . . . . „	5,128.28½	Nijmegen. . . . . . „	3,560.40
Gorinchem. . . . . „	2,100.—	Oosthuizen. . . . . „	155.—
Gouda. . . . . . . „	1,358.34½	Purmerend. . . . . „	960.16½
's Graveland. . . . „	425.66	Rijp. . . . . „	370.—
's Gravenhage (*) . „	63,679.54	Schiedam. . . . . . „	3,799.63
Groningen. . . . . „	6,739.23	Schoonhoven. . . . „	135.—
Haarlem . . . . . „	11,632.62½	Sneek. . . . . „	2,230.89½
's Hertogenbosch. „	1.514.30	Steenwijk. . . . . . „	401.75
Hilversum. . . . . „	860.—	Utrecht. . . . . . . „	12,000.—
Hoorn. . . . . . . „	1.300.—	Vlissingen. . . . . „	700.—
Kampen. . . . . . „	1,100.—	Wijk bij Duurstede „	215.—
Kedichen en Oosterwijk. . . . . . „	133.25	Zalt-Bommel. . . . „	400.—
Kortenhoef . . . . „	57.97½	Zwolle. . . . . . . „	4,035.33½

(*) De koning en de koningin waren voorgegaan met eene som van *f* 6000, prins en prinses Frederik met *f* 6000 en prins Hendrik en H. M. de koningin-moeder ieder met *f* 1000.

Na deze uitgebreide mededeelingen der rampen, die ons vaderland getroffen hebben, zal men wel kunnen nagaan dat de toestand, waarin duizende huisgezinnen verkeeren, allertreurigst is. Van alle kanten zijn dan ook giften binnengekomen om den nood dier hulpbehoevenden te lenigen, zooals wij in dit en in ons vorig nommer reeds breedvoerig gemeld hebben. Ook de Nederlandsche boekhandel heeft daartoe het zijne willen bijdragen door de uitgave van een werk, getiteld: *Gedenkschrift van de dijkbreuken en overstroomingen in de provincien Gelderland Noord Braband en Utrecht, in Maart* 1855. De aflevering van dit werk geschiedt zonder eenige winstberekening tegen *f* 5 het exemplaar, waarvan *f* 3 50 aan de noodlijdenden zal worden uitgekeerd; zie verder hieromtrent de advertentie hier achter geplaatst.

CORRESPONDENTIE.

Hoewel de redactie van dit weekblad volgaarne stukken opneemt, die heilzame wenken en inlichtingen omtrent onderwerpen van algemeen belang bevatten, zoo is zij echter verpligt aan v. d. G. mede te deelen, dat zij zijn ingezonden stuk, getiteld *Het vreemdenlegioen* voor geene plaatsing in dit blad vatbaar oordeelt. Heeft de schrijver de beoordeeling van eenige hem bekende personen, of wel de gisping van eene gouvernements instelling op het oog, dan kunnen wij ons hiermede niet inlaten. Was het echter zijne bedoeling om de eene of andere instelling van den vreemde aan te bevelen of wel te laken, dan komen ons zijne inlichtingen te onbelangrijk voor om aan dit doel te beantwoorden. Is de schrijver op de plaatsing gesteld dan gelieve hij zijn stuk eenigzins om te werken, en het eene nuttige strekking te geven, met vermijding van alles wat naar gisping zweemt.

ADVERTENTIEN.

Extra fijn SCHOTS BATISTE, gedamasseerd NETELDOEK voor GORDIJNEN, een groot assortiment GORDIJNFRANJES, extra fijne CAMBRICS, SHIRTINGS, MADAPOLLAMS, SARONGS, KAINS, wederom op nieuw ontvangen bij

(258) E. MARTENS.

ZANGVEREENIGING APOLLO.

ALGEMEENE VERGADERING van leden in het Comedie-gebouw, op Dingsdag den 12den Junij 1855, des avonds ten acht ure, ten einde na deliberatie de nieuwe wet der Vereeniging te arresteeren.

Namens de Directie.
(259) DRIESSEN,
Secretaris.

GEBROEDERS VAN DELDEN.
hebben in commissie ontvangen,
Een partij naar den laatsten smaak gezette JUWEELEN en BRILLANTEN. (260)

PAS ONTVANGEN.

PUIKE BOTER van A. VAN DER LEEUW, à *f* 13.
Bij (257) E. MARTENS.

JAVA-BODE.

De ondergeteekende herinnert beleefdelijk H. H. geabonneerden op den *Java-Bode*, dat in den loop dezer maand vóór den aanvang van den tweeden halven jaargang van dat blad, de andere helft van het abonnement voor de geregelde ontvangst van hetzelve, dient voldaan te worden.

E. FUHRI.

MUZIEK-GENOOTSCHAP ST. CECILIA.

CONCERT

Op *Vrijdag*, den 8sten *Junij* in het Komediegebouw, aanvang des avonds ten half acht ure.

KUNEMAN,
(250) *Secr.*

Buitengewoon fijne Speelkaarten, verguld op snede.
Sillery Mousseux van Perrier en Fijne Rhijn-wijnen, van de merken:
Johannisberger.
Liebfraumilch
Rudesheimer.
Hochheimer.

(252) **DE CHARON DE ST. GERMAIN.**

Door de boekhandelaren Lange & Co is, namens den Indischen boekhandel de ondervolgende prospectus ver-spreid, ten gevolge waarvan de ondergeteekenden tot medewerking van het beoogde doel zich hebben vereenigd.

Ten voordeele der Noodlijdenden bij den Watersnood.— Lijst van Inteekening op een Gedenkschrift van de Dijkbreuken en Overstroomingen in de provincien Gelderland, Noord-Braband en Utrecht, in Maart 1855.— *Met eene kaart aanwijzende de dijkbreuken en overstroomingen. Prijs f* 5. — *Uitgave van Weijtingh & van der Haart te Amsterdam. De aflevering geschiedt zonder eenige winstberekening. Voor elk ingeteekend Exemplaar wordt f* 3.50 *uitgekeerd ten voordeele van de noodlijdenden door den Watersnood.*

Werd ons Vaderland lang gespaard voor vreesselijke verwoestingen door het water aangerigt, thans zijn de gezwollene wateren weder buiten hunne oevers getreden, en hebben met onweerstaanbaar geweld dijken en dammen vernield. Vele menschen hebben door deze ramp het leven verloren; **duizenden** onzer landgenooten zwerven van alles beroofd zonder dak rond en zijn aan eene onbeschrijfelijke ellende ten prooi, die nog zal voortduren, ook al zijn de wateren weder binnen hunne oevers teruggekeerd, want have en goed hebben zij vooraf in hunne onstuimige vaart reddeloos medegevoerd.

In navolging van hetgeen bij dergelijke noodlottige gelegenheden in het Vaderland met gunstig gevolg is geschied en ook nu weder door bovenstaande uitgave wordt beproefd, wenschen de ondergeteekenden, de *Indische Boekhandel* zoo mogelijk bevordelijk te doen zijn, tot leniging van den nood der zwaar geteisterden. Zij bieden de inteekening aan op een werk, dat eene naauwkeurige beschrijving zal geven van de noodlottige ramp om de gedachtenis er aan voor het nageslacht te bewaren, terwijl de opbrengst, alleenlijk verminderd met de noodzakelijke kosten van uitgave, geheel ten voordeele der noodlijdenden zal strekken.

Elke geldelijke bijdrage bovendien, zal met erkentelijkheid door hen worden aangenomen, en de uitslag hunner gezamenlijke pogingen, later ter kennisse van het publiek worden gebragt.

De uitvoering van dit werk zal aan de eischen des tijds voldoen en eene *Naamlijst van inteekenaren* vóór het werk geplaatst worden.

Daar de ondergeteekenden, nà terugontvangst der lijsten van inteekening, het daarop aangewezen bedrag onmiddelijk wenschen over te maken, om zooveel mogelijk *spoedige* hulp te verleenen, zoo verzoeken zij beleefdelijk met deze lijst het bedrag der Inteekening en extra-giften te gelijk te mogen ontvangen.

(*Hier volgen de onderteekeningen der Indische boekdrukkers en boekverkoopers.*)

De opbrengst, blijkens het bovenstaande, moet strekken tot het lofwaardige doel, om onze land- en natuurgenooten ook van onze zijde zooveel mogelijk bij te staan. Daaraan den meesten bijval willende geven, en den min of meer gunstigen uitslag niet van hunne individuele pogingen alleen willende doen afhangen, hebben zij gemeend deze inzameling te moeten brengen onder het patronaat der geestelijken van beide gezindten dezer plaats. Zij hebben zich daartoe tot die heeren gewend, welke met den hartelijksten ijver voor de zaak, die taak wel hebben willen aanvaarden. De ondergeteekenden herinneren beleefdelijk hunne medeburgers, dat er in het vaderland **dadelijke** voorziening in de dringendste behoeften vereischt wordt, dat dus de menschlievende inteekenaren eerst dan van hunne milddadigheid doen blijken, wanneer zij hunne offers storten **op het oogenblik** van hunne inteekening, ofschoon zij eerst eenige maanden later in het bezit zullen gesteld worden van het werk, dat na de opgave van het getal en de namen der inteekenaars kan ter perse gelegd worden.

SOERABAYA, 6 *Junij* 1855.

VAN RAALTEN & KOCKEN.
E. FUHRI.

TE HUUR

Tegen 1 Julij, een **HUIS** gelegen in de *Krambangan*, thans bewoond door den heer W. MEIJER. Te bevragen bij

(156) J. G. GRAUSS.

ALLEMANSGADING.

TE KOOP

Twee soliede en deugdzame PIANINO'S uit de bekende fabrijk van P. de RUITER; eene bewerkt in MASSIEF mahonyhout, en eene in MASSIEF eikenhout. Te bezigtigen ten huize van

Gatottan (248) DEELEMAN.

Scheepsberigten.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

Wordt aangeboden met het Nederl. ijzeren clipperschip *California*, kapt. DE WIJN.

Deze snelzeilende bodem van alles voorzien wat eene reis veraangenamen kan, met groote en luchtige inrigtingen en voerende eenen geëxamineerden doctor, zal tegen einde Junij van *Pasoeroean* vertrekken. Voor nadere informatiën vervoege men zich bij

Soerabaya *De Agenten*,
26 *Mei* 1855. (253) SCHIMMELPENNINCK & CO.

GEBOORTEN.

Bevallen van eenen *ZOON*, vrouwe J. M. ROCHUSSEN, echtgenoote van

SOERABAYA, Mr. W. H. 's JACOB.
30 *Mei* 1855. (255)

HUWELIJKEN.

GETROUWD:

A. BOUMAN
MET
C. H. A. TEN SIETHOFF.

SOERABAYA, 23 *Mei* 1855. (246)

STERFGEVALLEN.

Het behaagde de Voorzienigheid heden ons geliefd dochtertje SUSANNA CHARLOTTA, in den jeugdigen leeftijd van ruim 2 jaren en 4 maanden van ons af te eischen.

TOEBAN, D. J. SÉBO.
23 *Mei* 1855. M. M. SÉBO,
(247) geb. ROBIJN.

VREEMDEN-LIJST.

AANGEKOMEN.

29 Mei A. A. van Steenbergen, van Madura; A. Heijerdahl, van Batavia; C. F. Krijgsman, van Modjokerto; Wed. F. L. Buijten, van Pasoeroean; jhr. C. L. J. van Hogendorp, van Kedirie; P. F. Kouthoofd; van Toeban; mevr. Ploegman, van Batavia. — 30 Mei D. M. Merten ook gend. Martens, van Pasoeroean; A. J. Dutrieux, van Batavia; mej. L. M. de Graaff, van Banjermassing. — 31 Mei J. Mojaart, van Modjokerto. — 1 Junij H. Watson, en mevr. Krijgsman, van Batavia; B. H. Kuijper, van Probolingo. — 4 Junij J. C. H. Couwenberg, van Batavia; J. P. Bakker, van Patjitan; D. G. Ciebrant, J. F. Jacobsz, P. C. Stavers en F. A. N. Lorentz, allen van Pasoeroean; W. Simon, van Ternate.

MARINE HOTEL.

29 Mei kapt. Persielle en echtgenoote, en Mossel, van Batavia. — 1 Junij Couzijn, en Thierens, van de reede. — 2 Junij Van der Poel, van Bezoekie; J. Monthoft, van Pasoeroean; — Van der Palm, van Sidokarie; — de Jong, Hansen en Hansten, allen van de reede; — Sobels, van Batavia.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

L. Lindman, de Brauw, Z. Palembang 29 April. — H. S. Kruseman, Dezentje, D. Salatiga 22 Mei. — W. A. van Baak, Nash, D. Melieriep 17 Mei. — J. E. Remmers, Westdorp, Z. Karang Ampel (Indramaijoe) 21 Mei. — A. J. Buijn, Beth, D. Batavia 25 Mei. — H. S. Drossaers, Houthuijzen, D. Batavia 28 Mei. — C. Schmidt, Lammers van Toorenburg, D. Kedong Kebo 27 Mei. — Mevrouw Koosen, Z. Soerabaya 28 Mei. — M. M. de Charon de Saint Germain, Bakker, Z. Soerabaya 29 Mei. — J. M. s'Jacob, Rochussen, Z. Soerabaya 30 Mei. —

Getrouwd:

Mr. J. H. Hofmeijer HJz. met M. M. Munnik, Batavia 26 Mei. — A. Bouman met C. H. A. ten Siethoff, Soerabaya 23 Mei.

Overleden:

A. W. E. von Reinsperg, 1ste luit. inf., Soerabaya 13 Mei. — J. H. Coblijn, 18 j. Samarang 30 April. — S. Lasinet, Jansz, Samarang 23 Mei. — S. C. Sébo, 2 j. 4 m., Toeban 23 Mei. —

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Van*
Mei	29	Nederl. Ind.	Tjanlie.	Oei Koen.	Balie (Badong).
„	—	„ „	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
„	30	Nederlandsche	Resident van Son.	F. C. Bauditz.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Kiem Tiang Thaij.	Tjiang Tiang Ang.	Djawana.
„	31	„ „	stoomschip Koningin der Nederlanden.	F. Deighton.	Batavia.
Junij	1	Zr. Ms.	advies-brik Pijlades.	komm. luit. ter-zee 1e kl. W. A. Kleijne.	Amboina.
„	2	Nederl. Ind.	Machmodie.	Said Hoesin bin Hamid.	Sumbawa.
„	—	„ „	Charlotta.	J. M. Sobels.	Patjitan.
„	3	„ „	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
„	4	Zweedsche	Anna Charlotte.	F. J. Brogren.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Mifrejool moelook.	Singo Samoedro.	Sumanap.
„	—	„ „	De Vriendschap.	G. G. Pietersen.	Ternate.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Naar*
Mei	30	Nederl. Ind.	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
„	—	Amerikaansche	Grecian.	F. Ilsleij.	Amsterdam.
Junij	1	Nederl. Ind.	Cecile.	Sech Salman bin Achm. bin Sonkar.	Sandelhout Eiland.
„	—	„ „	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean over Grissee.
„	2	„ „	Kiem Ingsoen.	Ho Kongpoei.	Balie (Badong).
„	—	Zr. Ms.	Prins Frederik der Nederlanden.	komm. kap. ter-zee A. C. van Braam (Houckgeest.	Batavia.
„	—	„ „	stoomschip Celebes.	„ luit. ter-zee 1e kl. J. E. de Man.	koers stellende om de Oost.
„	3	Nederl. Ind.	„ Koningin der Nederlanden.	F. Deighton.	Singapoer over Sum. en Batv.
„	—	„ „	„ Banda.	F. H. Schmidt.	Batavia over Samarang.
„	—	Engelsche	Otodini.	J. Boag.	Amsterdam.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der schepen*	*Gezagvoerder*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsche	Resident van Son.	F. C. Bauditz.	Nederland.	W. Cores de Vries.
„	Vijf Gebroeders.	P. Dekker.	„	Fraser Eaton & Co.
„	Sirius.	H. Mulder.	„	Schimmelpenninck & Co.
„	California.	H. de Wijn.	„	Fraser Eaton & Co.
„	Johanna Maria.	A. Sessink.	„	Fraser Eaton & Co.
Zweedsche	Alexander.	C. Pettersen.	Zweden.	Fraser Eaton & Co.
Nederlandsche	Javaan.	G. J. Teensma.	Nederland.	Hoekstra Gijsing & Co.
„	Mercator.	C. Van der Meulen.	„	Schimmelpenninck & Co.
Zweedsche	Curt.	C. A. Sundstrow.	Zweden.	Adam & Co.

Aangekomen Passagiers.

Met de Ned. bark *Resident van Son*, de heer A. J. Dutrieux en 47 inlandsche matrozen. — Met het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heer Couwenberg, Mevr. Watson, Mevr. Krijgsman, Mevr. McMillan en kinderen, Z. M. troepen en bannelingen. — Met Z. M. advies-brik *Pijlades*, vier militairen. — Met de Ned. bark *Charlotta*, de heer J. P. Bakker.

Vertrokken Passagiers.

Met het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, de heeren A. Bouman en echtgenoot, C. H. Manuel, N. F. Deighton, Z. M. troepen en bannelingen. — Met het Ned. Ind. stoomschip *Banda*, de heeren F. A. C. Halewijn, W. J. van den Broek, R. J. Oosterhoff, Mevr. Duijkers, Mejufvr. F. Schoonheid, Mejufvr. E. Loubriat, Z. M. troepen en bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. korvet Nehalenia, stoomschepen Soembing, Samarang, Etna; advies-brik Pijlades, Gouv. stoom-advies-vaartuig Tjipannas; de schepen Osiris, Javaan, California. Vijf Gebroeders; de stoomschepen Java, Padang; de barken Fatal Maän, Fatahool Haer Abdul Hassim, Mercator, Aderaak, Johanna Maria, Alexandra, Sirius, Resident van Son, Machmodie, Anna Charlotte; de brik Curt; de schoeners Fatal Rachman thans hernd. Selaparang, Isabel, Tjanglie, Kiem Tiang Thaij; de kotters Jacobus Gerardus, Tedok.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

31 Mei de Ned. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, van Soerabaija.

VERTROKKEN.

29 Mei de Ned. schoener *Katjong*, gezagv. Pa Aadie, naar Sumanap via Bezoekie en Banjoewangie; de Ned. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjong, naar Soerabaija.

2 Junij de Ned. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, naar Soerabaija.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

29 Mei de Ned. Ind. schoener *Fathool Haer*, gezagv. Said Alie bin Mohamat Molahaijla, van Bima.

2 Junij de Ned. Ind. bark *Hector*, gezagv. J. M. Schoon, van Tjilatjap.

VERTROKKEN.

28 Mei de Ned. Ind. bark *Batavia*, gezagv. Said Hamit bin Aloei Alhadat, naar Tagal.

31 Mei de Ned. Ind. schoener *Sophia*, gezagv. Siendoe Djaija, naar Soerabaya.

1 Junij de Ned. Ind. schoener *Maria*, gezagv. Oewaknja Mohamat, naar Balie; de Ned. Ind. schoener *Sie Damar*, gezagv. Mael, naar Banjermassing; de Ned. Ind. bark *Atiat Toolbarie*, gezagv. Sech Oemar bin Matrap bin Mohamat La-amrie, naar Padang en Aijerbangies.

2 Junij de Ned. Ind. bark *Amana Tulbarie*, gezagv. Sech Djin bin Aboebakar Jubedie, naar Samarang.

3 Junij de Ned. Ind. schoener *Mifrejool Moelook*, gezagv. Singa Samoedra, naar Soerabaya, passagier de heer N. A. P. Arriëns, Adsistent Resident van Sumanap.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

De schoeners Indram Eljoesoor, Almashoer, Carolina, Mansoer, Fathool Haer, bark Hector en brik Sie Kanoegrahan.

Aan- en uitvoer te Soerabaya van 30 Mei tot en met 5 Junij 1855.

AANVOER

Van Batavia per het Ned. schip *Resident van Son*, gezagv. F. C. BONDITZ, agent W. CORES DE VRIES.

130 vtn. teer, 50 ktn. bier, 10 ijzeren pannen, 3 ktn. zeildoek, CORES DE VRIES; 3 ktn. manufacturen, HOEKSTRA GIJSING & Co; 1 kt. vensterglas, RADEMAKER; 12 ktn. provisiën, BEBIER; 16 ktn. aardewerk, 5 ktn. kramerijen en ijzerwerken, BOUMAN & Co; 2 ktn. wijn, VAN ECK & Co; 50 collies provisien, ORDER.

Van Batavia en Samarang per het Ned. Ind. stoomschip *Koningin der Nederlanden*, gezagv. DEIGHTON, agenten FRASER EATON & Co.

40 ktn. en bn. lijnwaden, McMILLAN MARTEN & Co; 79 ktn. en bn. lijnwaden, FRASER EATON & Co; 21 ktn. en bn. lijnwaden, VAN ECK & Co; 11 ktn. kat. goederen, 7 ktn. thee, ADAM & Co; 50 vtn. bier, FRASER EATON & Co; 105 pkn. touwwerk, ORDER 9 ktn. bladkoper, 1 vt. koperen spijkers, 2 ktn. zijden goederen, 2 ktn. parapluen, 2 ktn. borduurwol, 1 kt. patronen, VAN ECK & Co; 1 gewigt, BLANKENHAGEN; 1 kt. regaal, 5 ktn. parapluen, VAN DELDEN; ƒ 3900 aan sp. matten, 75 ktn. en bn. lijnwaden, chin. goederen en kleinigheden, ORDER; 1 kt. leidlitz poeder, 3 ktn. glas- en pleetwerk, KARTHAUS; 18 ktn. en 18 pkn. diversen, ORDER.

Van Amboina en Sumbawa per de Ned. Ind. bark *Machmodie*, gezagv. SAID HOESIN BIN ALOEY SEGAF, agent GEAGVOERDER.

110 bottels kaijoe poetie olie, 60 katjes oud koper, 2 kln. gedr. katoen, SECH ALIE MAGAROOS; 1 kt. kaijoe poetie olie, 6 pic. wortelhout, 134 paarden, GEZAGVOERDER.

Van Ternate per de Ned. schoener *Vriendschap*, gezagv. G. PIETERSEN, agenten VAN ECK & Co.

200 pic. ijzer, 300 pic. masoeij basten, VAN ECK & Co.

Van Molukkos en Sandelhout per de Ned. Ind. bark *Fathoolbarie*, gezagv. SAID ABDULLA ALHABASSIJ, agent SAID OSMAN BAHASOAN.

52 st. planken, 3 pic. oud koper, 76 paarden, DIVERSE ARABIEREN.

UITVOER

Naar Sandelhout per het Ned. Ind. schip *Cecile*, gezagv. SECH SALMAN BIN SOENKAR.

4 pic. koperen gongs, $1\frac{1}{2}$ pic. koperdraad, $1^{28}/_{100}$ pic. oliphants tanden, GEZAGVOERDER.

Naar Amsterdam per het Am. schip *Grecian*, gezagv. H. ISLEIJ.

$15{,}565^{85}/_{100}$ pic. suiker, $1608^{60}/_{100}$ tabaks bladen, 177 pic. rotting, $48^{21}/_{100}$ pic. sapanhout, KERVEL & Co; 500 pic. rijst, SCHIMMELPENNINCK & Co; 494 st. buffel- en 506 st. koehuiden, RUIJL CRAMER & Co; 80/1 en 10/2 leggers arak, 3000 ps. koehuiden, MAJOR MATZEN & Co.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Kiem Ing Soen*, gezagv. KO KONG SOEY.

40 pic. ijzer, 30 ps. ledige tonnen, 12 ps. ledige potten, 26 ps. ledige tonnen, 70 ps. goenie zakken, 1 kt. bonsoin, 1 kt. thee, 200 ps. Jav. spiegels en eenige kleinigheden, GEZAGVOERDER; 2 ktn. rood katoen, ADAM & Co; 2 balen madapollams, FRASER EATON & Co.

Naar Amsterdam per het Eng. schip *Ottodiene*, gezagv. J. BOAG.

$82^{18}/_{100}$ pic. rotting, $3456^{61}/_{100}$ pic. suiker, FRASER EATON & Co; 1000 ps. Jav. cigaren, 2 kts. inhd. speelgoed en tijgervellen, CORES DE VRIES; 116,422 ℔ tabaks bladen, $2761^{07}/_{100}$ pic. suiker, SCHIMMELPENNINCK & Co.

Naar Batavia en Samarang per het Ned. Ind. stoomschip *Banda*, gezagv. H. SCHMIDT.

15 ktn. gedr. katoen, FRASER EATON & Co; 2 bln. prints, RUIJL CRAMER & Co; 1 kt. met teekeningen, HOEKSTRA GIJSING & Co; 15 ktn. en kts. inhd. lijnwaden, koopmanschappen en ijzerwerken, B. J. VAN ECK & Co; een doos inhd. een paar epauletten, GEUKEN; 2 ktn. ongebl. katoen, 2 ktn. en pkn. lijnwaden, 6 pic. ijzerwerk, SAID ABDUL KADIR SEGAF; 12 ktn. en bln. kurken en diverse goederen, VAN LEEUWEN & Co.

Marktprijzen.

SUIKER No. 16 per picol ƒ 13 à ƒ 13¼.—
Id. „ 15
Id. „ 14
Id. „ 13
Id. „ 12
KOFFIJ per picol ƒ 25.—
RIJST (CARGA) per koijang
Id. (WITTE) „ „
KOEHUIDEN per 100 st. ƒ 240.—
ARAK per legger ƒ 55.—
OLIE (KLAPPER) per picol.
OLIE (KATJANG)
KADJANG MATTEN.
ROTTING ƒ 6.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 10den Junij des morgens ten half 9 ure.

Nederduitsch.

Ds. VAN DAVELAAR.

ROOMSCH-KATHOLIJKE EEREDIENST.

Zondag 10 Junij 's morgens ten half negen ure.